

Rijksoverheid

Antwoordnota zienswijzen offshore

Windparken Gemini

Inhoudsopgave

Context en strekking van de antwoordnota	2
Voorgeschiedenis	3
Opzet van de nota van antwoord	3
Reactie op hoofdlijnen	3
Overzicht Unieke zienswijzen	4
Reactie op unieke zienswijzen	4

Context en strekking van de antwoordnota

In eerdere stukken in verband met dit project is aangegeven dat het inpassingsplan wordt vastgesteld door de Ministers van Economische Zaken (EZ) en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (thans I&M), en dat de vergunningenprocedure wordt gecoördineerd door de Minister van Economische Zaken.

Buitengaats C.V. en ZeeEnergie C.V., van welke commanditaire vennootschappen Buitengaats Management B.V. respectievelijk ZeeEnergie Management B.V. de beherende vennoten zijn, beide met als enig bestuurder Typhoon Offshore B.V., een besloten vennootschap naar Nederlands recht gevestigd te Amsterdam, hebben het voornemen twee naast elkaar gelegen offshore windparken te realiseren in de Noordzee, op het continentaal plat. Het noordelijke deel van het plangebied van het inpassingsplan ligt gedeeltelijk binnen het Eems- Dollard Verdragsgebied. De windparken dienen te worden aangesloten op het landelijke 380 kV- hoogspanningsnet en daarvoor is een elektriciteitsverbinding nodig tussen deze windparken en het 380 kV schakel- en transformatorstation Oudeschip in de Eemshaven. Vanaf Oudeschip zal de stroom via het landelijk net worden afgevoerd naar de gebruikers. De windparken kunnen een gezamenlijk vermogen hebben van maximaal 600 MW. Dit levert 2% van het huidige Nederlandse elektriciteitsverbruik. Daarmee is dit een belangrijk project voor het behalen van de rijksdoelstelling voor duurzame energie in 2020.

Om dit project mogelijk te maken moeten bestemmingsplannen worden aangepast. Daarnaast is voor de realisatie van het project een aantal andere besluiten nodig. Deze besluiten worden met dezelfde procedure (rijkscoördinatieregeling) voorbereid, onder coördinatie van de Minister van EZ.

Deze antwoordnota wordt ter inzage gelegd, tezamen met de definitieve besluiten. De besluiten zullen ter inzage gelegd worden op dezelfde plaatsen als waar de ontwerp-besluiten ter inzage lagen. Belanghebbenden¹ kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van dit besluit naar voren heeft gebracht. Op dit besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis en herstelwet van toepassing is.

¹ Dit geldt niet voor een niet tot de centrale overheid behorende rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een niet tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan (artikelen 1.4 en 5.3 eerste lid Crisis- en herstelwet)

Verloop van de zienswijzeprocedure

De Minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor offshore windparken Gemini bevorderd. Het inpasingsplan en de andere besluiten zijn als volgt voorbereid: Op 24 november 2011 is een kennisgeving met betrekking tot de notitie reikwijdte en detailniveau gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aanhuisbladen en regionale dagbladen. De startnotitie kabeltracé(s) Gemini heeft van 25 november 2011 tot en met 5 januari 2012 ter inzage gelegen, waarbij op 8 december 2011 een informatieavond is georganiseerd waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijzen naar voren te brengen; voorafgegaan door publicatie op 12 juli 2012 heeft de definitieve notitie reikwijdte en detailniveau 'kabeltracé(s) Gemini' vanaf de offshore windparken naar de Eemshaven' ter inzage gelegen van 13 juli 2012 tot en met 24 augustus 2012; De ontwerp-besluiten, voorafgegaan door publicatie in de Staatscourant en enkele huis-aanhuisbladen en (regionale) dagbladen, hebben ter inzage gelegen van vrijdag 15 februari 2013 tot en met vrijdag 29 maart 2013 bij het ministerie van EZ, Gemeente Eemslond en provincie Groningen. Een ieder is in deze periode in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze naar voren te brengen. Op 5 maart 2013 is een informatieavond georganiseerd, waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijzen naar voren te brengen.

Op de ontwerp besluiten zijn 11 zienswijzen binnengekomen. Hieronder waren geen reacties van privépersonen. Alle ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd en de insprekers is een ontvangstbevestiging toegezonden. Bureau Energieprojecten heeft de 11 zienswijzen doorgezonden aan het bevoegd gezag en integraal opgenomen in de 'Inspraakbundel, zienswijzen op de ontwerp-besluiten 'Offshore windparken Gemini'. De Commissie voor de m.e.r. heeft op 13-6-2013 definitief positief advies uitgebracht onder nummers 2746-70 voor de Offshore Gemini windparken en 2577-63 voor het Kabeltracé(s) Gemini windparken tot aan de Eemshaven.

Opzet van de antwoordnota

In de 'Inspraakbundel, zienswijzen op de ontwerp-besluiten offshore windparken Gemini' zijn alle 11 zienswijzen opgenomen. In het volgende hoofdstuk wordt een reactie op hoofdlijnen gegeven. In het hoofdstuk daarna wordt een reactie gegeven op alle unieke zienswijzen. In het overzicht is aangegeven welke instanties een unieke zienswijze hebben ingediend. Deze zienswijzen zijn gerangschikt op de nummers 1 tot en met 11 en corresponderen met de nummers in de 'Inspraakbundel, zienswijzen op de ontwerp-besluiten offshore windparken Gemini'. Er zijn twee zienswijzen (nummers 0006 en 0011) ingetrokken, deze worden niet meer behandeld.

Reactie op hoofdlijnen

Naar aanleiding van de zienswijzen is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Alleen de belangrijkste wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen en ambtshalve wijzigingen worden hier toegelicht. Voor de wijzigingen wordt verder verwezen naar de diverse besluiten.

Er is sprake van een beperkt aantal wijzigingen in het inpasingsplan. Deze betreffen voornamelijk meer gedetailleerde omschrijvingen van onder andere de hoogspanningskabels. Enkele zienswijzen hebben betrekking op het toezicht van de werkzaamheden. Dit is in de wetgeving en de vergunningen geborgd. Ook zijn er zienswijzen die betrekking hebben op het doorkruisen van het Eems-Dollard verdragsgebied. Daar Nederland geen bevoegdheden heeft in het Duitse deel van het gebied is zijn daar Duitse vergunningen nodig, de zienswijzen hebben geen consequenties voor de Nederlandse besluiten. Een relatief groot deel van de zienswijzen betreft de Wijziging watervergunning en de Ontheffing Flora- en faunawet. Een gedetailleerde reactie is te vinden in de betreffende besluiten en in de antwoorden op de betreffende zienswijzen. Argumenten uit zienswijzen die inhoudelijk (mede) gericht zijn op het ontwerp van bepaalde besluiten worden ook in die besluiten behandeld. De initiatiefnemer heeft deze vergunningen aangevraagd en de verwachting is dat deze Duitse vergunningen redelijkerwijs vergund kunnen worden.

Overzicht Unieke zienswijzen

- 0001 Watersportverbond
- 0002 Biologische Schutzgemeinschaft Hunte Weser-Ems e.V.
- 0003 Naturschutzverband Niedersachsen e.V.
- 0004 Typhoon Offshore Independant Energy Innovators
- 0005 Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest
- (0006 N.V. Nederlandse Gasunie, ingetrokken)
- 0007 Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung
- 0008 Land- en Tuinbouw Organisatie Noord
- 0009 Waddenvereniging
- 0010 Vissersvereniging “Ons belang”
- (0011 Noordgastransport B.V., ingetrokken)

Reactie op unieke zienswijzen

nr. vraag	zienswijze	antwoord
-----------	------------	----------

Watersportverbond

0001	Het Watersportverbond wil problemen voor de recreatievaart zoveel mogelijk voorkomen. Zij stelt voor om omleidingsroutes aan te wijzen, die ook in watersportbladen en bij de betrokkenen worden vermeld. Daarbij wijst het Watersportverbond er op dat er tijdens de aanleg rekening moet worden gehouden met de doorgaande vaart in het Huibertgat en het oversteken van het Rawad.	Indien noodzakelijk kan de bevoegde autoriteit conform het Scheepvaartreglement territoriale zee aanwijzingen geven en een andere route voorstellen. De scheepvaartbegeleiding valt onder de normale dagelijkse uitvoering van Rijkswaterstaat en daarmee buiten de scope van dit besluit. De belangrijkste doelgroep wordt met de reguliere berichtgeving goed bereikt. Naar aanleiding van de ingediende zienswijze zal Rijkswaterstaat de scheepvaartberichtgeving in afschrift ook naar de Watersportbond sturen. De berichtgeving is via 0800-8002 en de internetpagina http://www.vaarweginformatie.nl door iedereen te raadplegen. Het is niet de taak van Rijkswaterstaat om hiervoor een advertentie in watersporttijdschriften te plaatsen. De toegankelijkheid van de reguliere berichtgeving maakt dit bovendien overbodig.
------	---	---

Biologische Schutzgemeinschaft Hunte Weser-Ems e.V.

0002-1	BSH bittet nicht nur die Zusammenfassung, sondern die vollständigen Berichte ins Deutsche zu übersetzen.	De Nederlandse wetgeving voorziet niet in een verplichting in vertaling van alle stukken. Volgens artikel 7.23 lid 2 van de Wet milieubeheer is het voldoende om de samenvatting van het MER te vertalen. Aan deze verplichting is voldaan. Aan het verzoek om het volledige MER in het Duits te vertalen hoeft daarom geen gehoor te worden gegeven. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de vergunning.
0002- 2	Ist eine naturschutzfachliche Baubegleitung vorgesehen? Die Verhältnisse im gesamten Emsästuar sind so kritisch verändert worden in de vergangenen Jahrzehnten, dass ein begleitendes naturschutzfachliches Monitoring zwingend nötig ist.	Aan de besluiten op grond van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet worden voorschriften verbonden die de natuurwaarden voldoende beschermen. Op de naleving van deze voorschriften zal toezicht worden gehouden door bevoegde en op dit terrein deskundige toezichhouders.

Naturschutzverband Niedersachsen e. V. (NVN)

0003	NVN bittet nicht nur die Zusammenfassung, sondern die vollständigen Berichte ins Deutsche zu übersetzen.	De Nederlandse wetgeving voorziet niet in een verplichting in vertaling van alle stukken. Volgens artikel 7.23 lid 2 van de Wet milieubeheer is het voldoende om de samenvatting van het MER te vertalen. Aan deze verplichting is voldaan. Aan het verzoek om het volledige MER in het Duits te vertalen hoeft daarom geen gehoor te worden gegeven. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de vergunning.
------	--	--

Typhoon Offshore Independant Energy Innovators

0004-1ip	Het transformatorstation is niet realiseerbaar binnen de beperkingen van de bouwregels voor de bestemming 'Hoogspanning 1', ook niet met de afwijkingmogelijkheden van artikel 7. Wij verzoeken u een aparte bestemming voor het transformatorstation op te nemen, met een toegestaan bebouwd oppervlak van 2.500 m2 en een toegestane bouwhoogte van 12 m boven maaiveld.	Het vigerende plan maakt het transformatorstation reeds mogelijk. De bouwregels van de onderliggende bestemming worden niet door het inpassingsplan geraakt. Het inpassingsplan behoeft daarom niet te voorzien in een planologische regeling voor dit station.
----------	--	---

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-2ip	Artikel 3.4 laat de opslag van tijdelijke goederen door derden toe, zonder beperking t.a.v. tijdsduur of terreinbelasting. Daardoor kan zettingsschade of temperatuurschade aan de kabels ontstaan. Wij verzoeken ook tijdelijke opslag uit te sluiten.	In artikel 3.5 (voorheen 3.4) van de regels is onder lid '3.5.1.h. (voorheen 3.4.1h) 'het permanent opslaan van goederen' vervangen door 'het opslaan van goederen'.
0004-3ip	Het is ons niet duidelijk of een tijdelijk bouwwerk voor de horizontale boring op zee (kilometerpaal (KP) 15 tot KP 16.5) toegestaan is binnen de bestemming 'Hoogspanning 2'. Wij verzoeken u aan te geven dat tijdelijke bouwwerken t.b.v. de aanleg tussen deze KP-nummers toegestaan zijn.	De tijdelijke bouwwerken bij KP15 tot KP16.5 liggen binnen de vergunde corridor en zijn daarom toegestaan.
0004-4ip	In de gebruiksregels voor de bestemming 'Hoogspanning 2' op zee wordt nog gesproken over maximaal 4 kabels. Het aangevraagde ontwerp heeft betrekking op 2 kabels, elk met drie geïntegreerde fasen en 2 glasvezel datakabels. Wij verzoeken u dit aan te passen.	Het inpassingsplan wordt hierop aangepast. In de toelichting paragraaf 6.5 wordt onder 'Leiding hoogspanning 2' de zin 'Binnen deze corridor kunnen maximaal 4 kabels aangelegd worden.' vervangen door 'Binnen deze corridor worden maximaal twee verbindingen bestaande uit elk drie elektriciteitskabels (één kabel per fase) en twee glasvezel datakabels aangelegd.' In de regels wordt onder 4.4.1a. (voorheen 4.3.1a) 'het betreft maximaal 4 elektriciteitskabels;' vervangen door 'het betreft maximaal twee verbindingen bestaande uit elk drie elektriciteitskabels (één kabel per fase) en twee glasvezel datakabels;' De glasvezelkabels worden geregeld in art. 4.4.2 (voorheen 4.3.2).
0004-5ip	In de gebruiksregels voor de bestemming 'Hoogspanning 1' op land wordt gesproken over maximaal 2 kabels; dat zijn 6 kabels (2 verbindingen van elk drie fasen) en 2 glasvezel data kabels. Wij verzoeken u dit aan te passen.	Onder regel 3.4.1 a (voorheen 3.3.1.a) wordt 'betreft het maximaal twee elektriciteitskabels waarvan de spanning per elektriciteitskabel maximaal 220 kV bedraagt;' vervangen door 'betreft het maximaal twee verbindingen van elk drie elektriciteitskabels (een kabel per fase) waarvan de spanning maximaal 220 kV per kabel bedraagt' Onder regel 3.4.1 b. (voorheen 3.3.1.b) wordt 'betreft het maximaal drie elektriciteitskabels, waarbij de spanning per kabel maximaal 380 kV bedraagt;' vervangen door 'betreft het maximaal een verbinding bestaande uit drie elektriciteitskabels (één kabel per fase) waarvan de spanning maximaal 380 kV per kabel bedraagt'. De glasvezelkabels worden geregeld in artikel 3.4.2.
0004-6ip	De bestemming 'Hoogspanning 2' op zee bevat een aanlegstelsel ter bescherming van archeologische waarden. Uit recent overleg met de RCE is ons gebleken dat een dergelijke bepaling in dit gebied niet zinvol is. Wij verzoeken u deze bepaling in overleg met de RCE te laten vervallen.	In de regels wordt onder 5.2.2 na '...archeologisch onderzoek' toegevoegd 'm.b.t. scheepswrakken'.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-1wv	<p>Voorschrift 3, lid 3, verwijst naar een tracé, waar het om een corridor gaat. Typhoon verzoekt de tekst aan te passen</p>	<p>De initiatiefnemer heeft in de wijzigingsaanvraag verzocht een corridor te vergunnen. Dit blijkt uit p. 17 van de aanvraag.</p> <p>Het bevoegd gezag heeft de aangevraagde wijziging vergund. Dit is vastgelegd in voorschrift 3 lid 3 van de vergunning. In dit voorschrift wordt verwezen naar de tekeningen zoals opgenomen in de bijlagen 1a, 1a en 1c van de vergunning. Uit tekening 1b volgt dat voor een deel van het kabeltracé een corridor is vergund. Het bevoegd gezag heeft abusievelijk in voorschrift 3 lid 3 van de ontwerpvergunning vermeld dat het gaat om een tracé, waar de tracécorridor bedoeld is. Dit is in het definitieve besluit aangepast. Daarnaast heeft het bevoegd gezag voorschrift 3 lid 3 aangepast door te verwijzen naar de coördinaten van de aanvraag.</p> <p>De corridor is van belang om rekening te kunnen houden met zowel de praktische uitvoerbaarheid (in verband met mogelijke obstakels) als het beperken van de effecten op de omgeving. Binnen de corridor wordt gezocht naar het optimale tracé.</p> <p>Het bevoegd gezag merkt op dat de exacte ligging van de kabeltracés in de corridor beschreven moet worden in het werkplan. Voordat met de aanleg van de kabeltracés kan worden begonnen moet het werkplan door het bevoegd gezag goedgekeurd zijn. Gezien de ligging van de corridor zijn hierover afspraken gemaakt met het Duitse bevoegde gezag. Deze afspraken houden in dat het Duitse bevoegde gezag een adviserende rol heeft daar waar het gaat om goedkeuring van de kabeltracés zoals beschreven in het werkplan. Deze afspraken zijn vastgelegd in een verslag dat als bijlage bij dit besluit is opgenomen.</p>
0004-2wv	<p>Voorschrift 25 lid 3 bepaalt dat de aanleg van de kabels ter plaatse van de dijk kruising niet kan plaatsvinden indien daar andere werkzaamheden plaats moeten vinden. Naar het oordeel van Typhoon zal in een dergelijke samenloop juist synergie te bereiken zijn. Typhoon verzoekt deze verbodsbepaling te vervangen door een afstemmings- of instemmings-verplichting.</p>	<p>Met dit voorschrift wordt beoogd dat er geen werkzaamheden plaats vinden aan het dijklichaam ten tijde van een periode van dijkbewaking (dit komt voornamelijk voor in het gesloten dijkseizoen 1 oktober-1 april). Er zijn op deze locaties geen voorgenomen werkzaamheden gepland vanuit het waterschap ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Conclusie: het voorschrift wordt niet gewijzigd.</p>
0004-3wv	<p>Voorschrift 25 bepaalt dat ook secundaire waterkeringen niet in het stormseizoen mogen worden gekruist. Dat sluit niet aan op de projectplanning en het is volgens Typhoon ook niet gemeld tijdens het vooroverleg. Daarbij noemt Typhoon dat de kerende hoogte niet wordt aangetast. De keringen worden uitsluitend onder- of bovenlangs gekruist. Typhoon verzoekt daarom het voorschrift zodanig aan te passen dat het werk ook in de winterperiode kan worden uitgevoerd.</p>	<p>Dat in het stormseizoen ook secundaire waterkeringen niet gekruist mogen worden, is vaststaand beleid. Het gesloten seizoen loopt van 1 oktober tot 1 april. Binnen deze periode is de kans op storm en hoog water het grootst en staat het waterschap geen werkzaamheden toe. Aangegeven wordt dat dit niet aan Typhoon is gemeld. Typhoon heeft het waterschap hier in het vooroverleg niet specifiek naar gevraagd en een planning van de werkzaamheden is niet bij het waterschap bekend. Wel is Typhoon uitgenodigd door het waterschap om over de meer specifieke planning van de werkzaamheden in overleg te treden om te bezien wat de mogelijkheden zijn. Hier is nog steeds ruimte voor. Om in alle noodzakelijk gevallen de waterkering in het stormseizoen te kunnen beschermen, wordt dit voorschrift niet aangepast.</p>

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-4wv	<p>Voorschrift 25, lid 4 gaat voorbij aan het feit dat de kabels op verzoek van het waterschap boven de toekomstige dijkhoogte worden gelegd en dient naar ons oordeel te vervallen.</p>	<p>Bij de kruising van de primaire waterkering wordt uitgegaan van Hydraulische Randvoorwaarden uit 2006, waarbij een toetspeil van NAP + 5,60 m geldt. De aanleghoogte van de kabels bedraagt NAP + 5,20 m. De kabels worden dus onder dijktafelhoogte en toetspeil aangelegd. Om dit mogelijk te maken wordt er conform de NEN 3651 (2012) een kleikist met kwelscherm voorgeschreven. In verband met verheeld voorland, kan met één kleikist met kwelscherm worden volstaan. Op dit moment is nog niet inzichtelijk hoe een toekomstige dijkverzwaring uitgevoerd zal gaan worden, de kosten die bij een verzwaring worden gemaakt blijven dan ook conform de gestelde voorwaarden voor Typhoon offshore of diens rechtsopvolger. Conclusie: het voorschrift wordt niet gewijzigd.</p>
0004-5wv	<p>Initiatiefnemer wijst erop dat door pingers en een 'soft start' procedure wordt voorkomen dat zeezoogdieren schadelijke effecten ondervinden, ook wanneer zij zich aanvankelijk in de omgeving van het werk bevinden. Tevens geeft de initiatiefnemer aan dat pauzeren daarbij een averechts effect heeft. Initiatiefnemer verzoekt daarom om het voorschrift te laten vervallen.</p>	<p>Het betreffende voorschrift is specifiek geschreven voor het vóórkomen van fysieke schade bij bruinvismoeders en kalveren ten gevolge van onderwatergeluid door heien. Omdat de aanwezigheid van bruinvismoeders en kalveren in het studiegebied alleen is bevestigd in juli, beperkt het voorschrift zich tot deze maand.</p> <p>Initiatiefnemer wijst erop dat door 'pingers' en een 'soft start' procedure wordt voorkomen dat zeezoogdieren schadelijke effecten ondervinden, ook wanneer zij zich aanvankelijk in de omgeving van het werk bevinden. Dit wordt overigens door initiatiefnemer niet onderbouwd.</p> <p>Het bevoegd gezag merkt echter op dat de bij de aanvraag ingediende passende beoordeling en de daarin opgenomen effectbeschrijving en –beoordeling mede is gebaseerd op toepassing van drie mitigerende maatregelen, waaronder bovengenoemde maatregelen. De derde mitigerende maatregel die, naast 'pingers' en 'soft-start procedure', onderdeel uitmaakt van de voorgenomen activiteit betreft 'niet inheien bij aanwezigheid van zeezoogdieren' (tabel 100/ samenvatting passende beoordeling).</p> <p>Het bevoegd gezag is van mening dat de realisatie van de Gemini-windturbineparken overeenkomstig de effectbeschrijving en -beoordeling voldoende geborgd moet zijn. Het bevoegd gezag past het voorschrift daarom aan. De aanpassing betreft het opnemen van de drie mitigerende maatregelen zoals hierboven aangegeven. Dit komt in de plaats van de maatregelen zoals vastgelegd in voorschrift 26 van het ontwerpbesluit.</p> <p>Door opname in het voorschrift van bovengenoemde drie mitigerende maatregelen worden deze maatregelen naar mening van het bevoegd gezag voldoende geborgd. De concrete uitwerking van de mitigerende maatregelen dient te gebeuren via het werkplan, wat ter goedkeuring voorgelegd moet worden aan het bevoegd gezag.</p> <p>Met het herziene voorschrift wordt tevens het doel van het oorspronkelijke voorschrift, te weten het voorkomen van fysieke schade bij moeder-kalfcombinaties die in juli in het plangebied aanwezig kunnen zijn, voldoende geborgd.</p> <p>Het bevoegd gezag is wel van mening dat de effectiviteit van de maatregel geëvalueerd dient te worden en vult het monitorings- en evaluatie programma daarop aan.</p>

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-6vw	Typhoon verzoekt dat in de watervergunning wordt toegestaan om sneller te werken dan het in de aanvragen aangehouden heischema van 48 uur. Door de snellere uitvoering kunnen de totale doorlooptijd en verstoringstijd van de werkzaamheden worden beperkt.	Het bevoegd gezag heeft met initiatiefnemer hierover overleg gehad, mede naar aanleiding van de zienswijze van de Waddenvereniging en anderen, die ook op dit punt betrekking heeft. Als gevolg van dit overleg heeft initiatiefnemer besloten om een ecologische onderbouwing met betrekking tot een heischema van 4 uur heien in 24 uur (of minder) op te nemen als aanvulling van de pb. In paragraaf 5.1.1.3 heeft het bevoegd gezag uiteengezet dat een compacter heischema toelaatbaar is.
0004-7	Voorschrift 1 bepaalt dat de vergunning wordt verleend aan Typhoon Offshore. De aanvraag is echter op naam van de beide CV's gesteld. Wij verzoeken u de vergunning op naam van de CV's te zetten.	Dit is akkoord, dit wordt veranderd.
0004-8	Voorschrift 12 bepaalt dat de lichtbelasting afkomstig van het convertorstation minder dan 0,1 Lux op de grens van het Natura 2000-gebied Waddenzee bedraagt. Wij verzoeken u een uitzondering te maken voor tijdelijke situaties bij alarmeringen e.d., voor een hoogspanningsstation gelden strikte veiligheidsvoorschriften.	Dit is akkoord, de uitzondering dat in geval van calamiteiten en alarmering (noodzakelijk vanuit veiligheid) meer licht gebruikt moet worden, wordt opgenomen (voorschrift 11 in de definitieve vergunning).
0004-9	Voorschrift 13 bepaalt dat in de zomer nergens binnen een afstand van 1.200 meter van rustende zeehonden mag worden gewerkt. Dit voorschrift zou betekenen dat de werkzaamheden voor onbepaalde tijd stil vallen zodra zich ergens zeehonden langs het tracé bevinden. De vergunningaanvraag en daarbij overlegde passende beoordeling geven naar ons oordeel geen aanleiding tot een dergelijke beperking: de zich langzaam langs het tracé verplaatsende verstoring is zeer lokaal. De dieren zien de werkzaamheden van te voren aankomen en er is een overmaat aan ligplaatsen. Wij verzoeken u daarom dit voorschrift te laten vervallen	Het voorschrift is zodanig aangepast dat zij enkel nog betrekking heeft op zeehonden liggend op de droogvallende platen in de tijdelijk gesloten gebieden. NB: het oude voorschrift 13 luidde: Ter voorkoming van verstoring van zeehonden is het in de periode tussen 15 mei en 1 september, niet toegestaan te werken op of binnen 1.200 meter van droogvallende platen waar zeehonden op rusten. Het vervangend, nieuw voorschrift 12 luidt: Ter voorkoming van verstoring van zeehonden is het in de periode tussen 15 mei en 1 september niet toegestaan te werken in de tijdelijk gesloten gebieden.
0004-10	Voorschrift 14 bepaalt dat tijdens surveys verstoring van zeehonden op droogvallende platen moet worden voorkomen. Daarbij wordt geen verstoringsafstand of periode genoemd. Wij zien geen aanleiding voor het verschil met voorschrift 13. Wij verzoeken u daarom dit voorschrift te laten vervallen.	Het voorschrift is aangepast (en geïntegreerd). Het relevante definitieve voorschrift nr. 14 luidt nu als volgt: Ter voorkoming van verstoring van zeehonden buiten de tijdelijk gesloten gebieden als gevolg van werkzaamheden (inclusief de survey's) dient, bij eventueel op de droogvallende platen aanwezige rustende zeehonden, een verstoringsafstand van 1.200 m in acht te worden genomen.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-11	Voorschrift 23 bepaalt dat surveys binnen Natura 2000 gebied Waddenzee alleen mogen worden uitgevoerd in de maanden maart-mei of augustus-september. Wij zien geen aanleiding voor een tijdsbeperking voor surveys, behoudens het respecteren van het gesloten gebied, tussen 15 mei en 1 september. Wij verzoeken u daarom dit voorschrift te laten vervallen, behalve met betrekking tot (tijdelijk) gesloten gebieden.	Het betreffende voorschrift in de definitieve vergunning is in lijn met de zienswijze aangepast.
0004-12	Voorschrift 29 bepaalt de vergunning op 31 december 2015 eindigt. Dat sluit aan bij de huidige indicatieve planning, maar kan in de praktijk later zijn. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de effecten daardoor anders zullen zijn. Wij verzoeken u de looptijd te verlengen tot 31 december 2017.	De termijn kan op aanvraag van de vergunninghouder worden verlengd mocht de aangeduide werkplanning uiteindelijk toch niet haalbaar blijken ; dit is aangegeven in hetzelfde voorschrift. De termijn strookt met de aangevraagde periode.
0004-13	Voorschrift 7 van de ontwerp Flora- en faunawet ontheffing lijkt naar de letter genomen te betekenen dat buiten de voortplantingsperiode van de gewone zeehond (begin juni tot eind juli) een afstand van 2 km tot de ligplaten in acht moet worden genomen. Bedoeld zal zijn: tijdens de voortplantingsperiode. Wij verzoeken u dit voorschrift aan te passen	Deze voorwaarde is aangepast zodanig dat binnen een straal van 1200 meter van bekende ligplaatsen geen werkzaamheden tijdens het voortplantingsseizoen plaats mogen vinden.
0004-14	Voorschrift 7 van de ontwerp ontheffing op grond van de Flora- en faunawet: Op grond van de Natuurbeschermingswetvergunning dient voor dezelfde soort de gewone zeehond een afstand van 1.200 meter in acht te worden genomen en alleen voor zover er daadwerkelijk dieren liggen, dat is niet consistent. Dit voorschrift zou – ongeacht de precieze beperkingen - bovendien betekenen dat de werkzaamheden voor onbepaalde tijd stil vallen zodra zich ergens zeehonden langs het tracé bevinden. De vergunningaanvraag en daarbij overlegde passende beoordeling geven naar ons oordeel geen aanleiding tot een dergelijke beperking: de zich langzaam langs het tracé verplaatse verstoring is zeer lokaal. De dieren zien de werkzaamheden van te voren aankomen en er is een overmaat aan ligplaatsen. Wij verzoeken u daarom dit voorschrift te laten vervallen.	Voorwaarde 7 heeft betrekking op alle werkzaamheden binnen de gestelde afstand (dus ook in de Waddenzee). De gestelde afstand van 1200 meter is correct in geval van visuele verstoring; er is hier echter ook sprake van verstoring door geluidseffecten. Uit monitoring in het kader van de Eemshaven blijkt de daadwerkelijke verstoringafstand groter te zijn. Omdat de verstoringafstand van 1200 meter breed geaccepteerd en onderschreven is wordt de afstand aangepast aan 1200 meter

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-15	<p>Voorschrift 10 bepaalt dat de aanleg van kabels op land alleen tijdens daglichturen plaats mag vinden. Wij zien geen grond voor deze beperking. Een dergelijke beperking kan betekenen dat een ingezette horizontaal gestuurde boring voortijdig moet worden stilgezet, wat tot gevolg kan hebben dat deze vastloopt. Wij verzoeken u dit voorschrift te laten vervallen.</p>	<p>Bij de HDD boringen wordt gebruik gemaakt van verlichting. Bij het Doekegat vindt de HDD op meerdere kilometers afstand tot een ligplaats plaats. Hiermee kan, wanneer de boring tijdens het voortplantingsseizoen uitgevoerd wordt, lichtverstoring op de voortplantingslocaties niet worden uitgesloten. Omdat de initiatiefnemer niet onderbouwt wat voor verlichting er bij de HDD boringen gebruikt wordt kan ook het effect van deze verlichting niet beoordeeld worden; in dat geval wordt er vanuit gegaan dat er een effect zal optreden. Dit effect kan tevens gelden voor de soortgroepen “vogels” en “vleermuizen” een nadere ontheffing kan dan aan de orde zijn. Conclusie: Het voorschrift blijft gehandhaafd.</p>
0004-16	<p>Voorschrift 10 bepaalt enerzijds dat alleen bordjes die vluchtwegen aanduiden verlicht mogen zijn en anderzijds dat de lichtsterkte in de verlichting van de Waddendijk maximaal 0,1 Lux mag zijn. Wij zijn van oordeel dat een doelvoorschrift (0,1 Lux) volstaat en dat het overige nodeloos beperkend is. Het kan bijvoorbeeld uit oogpunt van veiligheid noodzakelijk zijn om voetpaden e.d. te voorzien van markeringslichten. Verder dient een uitzondering te worden gemaakt voor situaties bij alarmering e.d. Overigens is het gebruikelijk en logischer om niet de verlichting van de dijk, maar de lichtsterkte ter hoogte van de dijk in de richting van de Waddenzee te maximeren op 0,1 Lux. Wij verzoeken u dit voorschrift hierop aan te passen.</p>	<p>Deze voorwaarde komt ten aanzien van de gewone zeehond te vervallen. Echter, afhankelijk van de waarden zou eveneens verstoring op kunnen treden van andere soortgroepen zodat aanvullende ontheffing mogelijk aan de orde is.</p>
0004-17	<p>Voorschrift 11 bepaalt dat baggerschepen alleen navigatieverlichting mogen voeren. Het baggeren gaat echter 24 uur per dag door, wat mede de verstoringduur beperkt. Er zal uit veiligheidsoverwegingen dekverlichting nodig zijn, zoals op alle schepen op zee. Wij zien ook geen aanleiding voor het onderscheid met voorschrift 12 en verzoeken u dit voorschrift aan te passen.</p>	<p>In paragraaf 8.5.1 staat aangegeven dat bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden alleen navigatieverlichting wordt gebruikt. In paragraaf 8.5.3 wordt opnieuw aangegeven dat de baggerschepen alleen de voorgeschreven navigatieverlichting voeren. Aangezien in het besluit is opgenomen dat er sprake is van verstoring en de baggerwerkzaamheden binnen het genoemde tijdsbestek valt resulteert de voorgestelde wijziging niet in een ander besluit mits voldaan wordt aan voorwaarde 7 uit het besluit. Met inachtneming van voorwaarde 7 uit het besluit kan daarom voorwaarde 11 worden opgenomen in voorwaarde 12 waarna voorwaarde 12 als volgt aangepast wordt: “Machines en schepen dienen alleen verlichting te voeren die noodzakelijk is om veilig te kunnen werken. De reikwijdte van de verlichting dient beperkt te zijn tot 500 meter rondom de bron”. Conclusie voorwaarde 11 wordt opgenomen in voorwaarde 12.</p>
0004-18	<p>Voorschrift 13 verplicht tot controle van de diepteligging van de kabels, wat naar ons oordeel geen grond kan vinden in de bescherming van de gewone zeehond. De diepteligging van de kabels wordt als gebruikelijk gemonitord in het kader van de Waterwetvergunningen, waarvoor de minister van I&M bevoegd gezag is. Wij verzoeken u dit voorschrift te laten vervallen.</p>	<p>De initiatiefnemer maakt niet duidelijk waarom dit niet relevant is voor de gewone zeehond. Op basis van de aangeleverde gegevens kan niet uitgesloten worden dat dit niet potentieel verstoring is voor rustende zeehonden. Conclusie: Deze voorwaarde, waarmee de kwetsbare voortplantingsperiode van de gewone zeehond wordt ontzien, dient te worden gehandhaafd.</p>

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0004-19	Voorschrift 14 verplicht tot een 'soft start' bij heiwerk op land, wat naar ons oordeel geen grond kan vinden in de bescherming van de gewone zeehond. Een zgn. 'soft start' procedure wordt gebruikt bij zwaar heiwerk op zee, om gehoorschade bij zeezoogdieren te voorkomen. Een dergelijk effect is uitgesloten bij licht heiwerk op land, zoals voor het transformatorstation. Soft start technieken zijn voor dergelijke installaties niet voorhanden. Wij verzoeken u dit voorschrift te laten vervallen.	Op basis van de informatie van 18 april heeft de initiatiefnemer aangegeven dat dit punt toch niet bezwaarlijk is. Conclusie: voorwaarde blijft gehandhaafd.
0004-20	Voorschrift 16 verplicht tot het inzetten van pingers in de Eemshaven, wij zien daarvoor geen aanleiding. Wij verzoeken u dit voorschrift te verwijderen.	Voorwaarde is geschrapt.
0004-21	Hoofdstuk 7, over het in werking treden van deze vergunning ontbreekt. Wij verzoeken u dit hoofdstuk in te voegen.	Dit hoofdstuk was in het ontwerpbesluit niet opgenomen omdat een ontwerpbesluit een bekendmaking is van het voornemen de gevraagde vergunning te verlenen. De inwerkingtreding geldt alleen voor de hierop volgende verleende definitieve vergunning.
0004-22	De vergunning verplicht tot een start van het werk binnen 26 weken na het verlenen van deze vergunning. Er zijn echter mogelijkheden voor beroep en de geplande start is eind 2014. Wij verzoeken u daarom te bepalen dat het werk binnen drie jaar na onherroepelijkheid moet aanvangen.	De wet regelt de intrekkingbevoegdheid in artikel 2.33 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er is geen aanleiding om een andere termijn op te nemen. Het gaat namelijk om een bevoegdheid en niet om een verplichting. Voor alle volledigheid de bevoegdheid voor het intrekken van de activiteit " het oprichten, veranderen of in werking hebben van een inrichting" ontstaat pas na 3 jaar.
0004-23	In de ontheffing wordt blijkens de toelichting aangenomen dat de werkzaamheden in de Waddenzee in de periode van november tot en met januari plaatsvinden. Dat is niet juist, deze aangevraagde werkzaamheden vinden in verband met de weersomstandigheden buiten deze periode plaats. De overige gecoördineerde besluiten zijn ook op dat uitgangspunt gebaseerd. Wij verzoeken u de periode hierop aan te passen.	Abusievelijk is in het ontwerpbesluit van de ontheffing van de provinciale omgevingsverordening een verkeerde periode opgenomen. Deze zal in het definitieve besluit worden gecorrigeerd zodat de aanlegperiode in de ontheffing in overeenstemming zal zijn met die in de overige ontheffingen en vergunningen.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
-----------	------------	----------

**Wasser- und Schifffahrtsverwaltung des Bundes
Wasser- und Schifffahrtsdirection Nordwest (WSV)**

0005	De zienswijzen zijn op 19 april 2013 in een ambtelijk overleg inhoudelijk besproken. In het onderstaande wordt uitsluitend op de essentie van de zienswijzen ingegaan. Voor de inhoudelijke behandeling van de zienswijzen wordt verwezen naar bijlage 4 van de watervergunning, waarin het verslag van het ambtelijk overleg van 19 april 2013 is opgenomen. De zienswijzen leiden niet tot inhoudelijke wijziging van de vergunning. Wel zijn er ter verduidelijking enkele redactionele aanpassingen aangebracht. Daarnaast heeft de initiatiefnemer op verzoek van het Duitse bevoegd gezag nader aangegeven hoe het kabeltracé binnen de corridor vermoedelijk zal lopen. Dit blijkt uit de coördinaten zoals die zijn opgenomen in de bijlage bij het 'Verslag Bespreking zienswijzen WSV watervergunning windparken Gemini' (zie bijlage 4 van dit besluit). Het bevoegd gezag merkt op dat de exacte ligging van de kabeltracés in de corridor beschreven moet worden in het werkplan. Voordat met de aanleg van de kabeltracés kan worden begonnen moet het werkplan door het bevoegd gezag goedgekeurd zijn. Gezien de ligging van de corridor zijn hierover afspraken gemaakt met het Duitse bevoegde gezag. Deze afspraken houden in dat het Duitse bevoegde gezag een adviserende rol heeft daar waar het gaat om goedkeuring van de kabeltracés zoals beschreven in het werkplan. Deze afspraken zijn vastgelegd in het verslag dat als bijlage 4 bij dit besluit is opgenomen.	
0005-1	Het WSV stelt vast dat de kabel ook door het Duitse deel van het Eems-Dollard verdragsgebied loopt en dat zij hiervoor het bevoegd gezag is.	De verleende vergunningen betreffen Nederlandse vergunningen conform Nederlands recht. Deze hebben betrekking op de bevoegdheid tot het uitvoeren van de waterstaatszorg voor zover die op grond van het EDV in dit gebied aan Nederland is toebedeeld. Deze hebben geen betrekking op de bevoegdheid tot het uitvoeren van de waterstaatszorg voor zover die op grond van art. 19 EDV is toebedeeld aan Duitsland in het EDV-gebied. Het is aan de initiatiefnemer om daar waar noodzakelijk ook aan de Duitse wetgeving te voldoen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de watervergunning
0005-2	Het WSV vraagt om een Duitse vertaling van het MER.	De Nederlandse wetgeving voorziet niet in een verplichting in vertaling van alle stukken. Volgens artikel 7.23 lid 2 van de Wet milieubeheer is het voldoende om de samenvatting van het MER te vertalen. Aan deze verplichting is voldaan. Aan het verzoek om het volledige MER in het Duits te vertalen hoeft daarom geen gehoor te worden gegeven. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de vergunning.
0005-3	Het WSV heeft vragen over de nautische afwegingen die in de watervergunning worden gemaakt.	Het bevoegd gezag heeft haar afwegingen gemaakt conform Nederlands recht en Nederlands beleid. Indien het noodzakelijk is dat ook Duitse vergunningen benodigd zijn dient het Duitse bevoegd gezag conform de Duitse wet haar eigen afwegingen te maken. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de watervergunning.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
-----------	------------	----------

Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung

0007-1	Het Bundesministerium stelt voor om de in de bijlage genoemde zienswijzen in een ambtelijk overleg te bespreken en op te lossen.	Het ambtelijk overleg heeft plaatsgevonden op vrijdag 19 april 2013. De uitkomst van het overleg is verwerkt in de bij volgnummer 0005 besproken zienswijzen. Dit leidt niet tot aanpassing van de watervergunning.
0007-2	Het bevoegd gezag merkt op dat de overige zienswijze van het Bundesministerium inhoudelijk overeenkomt met de zienswijzen van de Wasser- und Schifffahrtsverein des Bundes (nummer 0005).	Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van de WSV (nummer 0005). Dit leidt niet tot aanpassing van de watervergunning.

Land- en Tuinbouw Organisatie Noord

0008	LTO Noord ziet geen bezwaren tegen het offshore traject mits de kabels aanlanden in de Eemshaven en niet in landbouwgebied. LTO Noord pleit voor een tracékeuze die de aanlanding van meerdere kabels zowel voor windparken als richting de Scandinavische landen mogelijk maakt binnen de haven.	De huidige tracékeuze loopt niet over landbouwgebied en vormt geen belemmering voor toekomstige kabels richting de Eemshaven.
------	---	---

Waddenvereniging

0009-1	Het is niet duidelijk of nu het totale pakket aan vergunningen word gepresenteerd. Waarom is de Duitse vergunning niet in de procedure meegenomen.	De verleende vergunningen betreffen Nederlandse vergunningen conform Nederlands recht. Zie ook antwoord 0005-1. De Duitse vergunningen vallen niet onder de Nederlandse wetgeving en kunnen daarom niet worden gecoördineerd.
0009-2	Stopcontact op zee. De vergunningverlening Gemini anticipeert niet het onderzoeken van de aanleg van een aansluitpunt voor windparken op de Noordzee. De waddenvereniging pleit er sterk voor dan de aan te leggen kabels nu al zodanig worden gedimensioneerd en aangelegd dat ze te zijner tijd zo'n stopcontact op zee kunnen accommoderen.	De mogelijkheden van een stopcontact op zee zijn onderdeel van beleidsstudies. Voor de aanleg van het windpark Gemini komt een eventueel stopcontact op zee te laat.
0009-3	De Waddenvereniging heeft bezwaar tegen het uitsluiten van diepere geulen en scheepvaartroutes als tracévarianten.	Het is beleid van Rijkswaterstaat om geen kabels in de lengterichting van een vaarweg toe te staan omdat dat leidt tot verhoogde nautische risico's. Dit vloeit voort uit de Beleidsnota Noordzee van 22 december 2009. Hierin staat dat 'vaarwegen door kabels en leidingen zo kort mogelijk en loodrecht doorkruist moeten worden'. Vanwege dit beleid heeft Rijkswaterstaat de initiatiefnemer niet gevraagd om vaarwegen en diepere geulen in het MER als alternatief te onderzoeken.
0009-4	De Waddenvereniging vraagt zich af waarom er voor het kabeldeel door het Doekegat geen Duitse vergunning in de procedure is meegenomen.	De kabel komt niet in het Doekegat te liggen. Dit betekent dat de kabel op dit deel van het tracé niet in Duitsland ligt en er geen Duitse vergunning nodig is. De kruising van het Doekegatkanaal betreft ook Nederlands gebied. Overigens wordt door Typhoon bij de Duitse autoriteiten (de Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest) vergunning aangevraagd voor zover de activiteiten plaatsvinden in het Duitse deel van het verdragsgebied.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0009-5	<p>De Waddenvereniging stelt dat er onvoldoende stil wordt gestaan bij verstoringen van leefgebied van zeefauna door geluidshinder. Zij vraagt zich af of het bevoegd gezag niet te eenvoudig voorbij gaat aan cumulatieve effecten in zowel ruimte en tijd, en hoe deze effecten beheerst worden. Voorts vraagt de Waddenvereniging zich af of het verjagen van zeezoogdieren niet uiteindelijk leidt tot substantiële verkleining van het leefgebied”.</p>	<p>Mogelijke effecten van onderwatergeluid door hei-activiteiten die cumuleren met onderwatergeluid van andere initiatieven zijn uitvoerig in de passende beoordeling beschreven. Hierbij is ingegaan op nationale en internationale initiatieven. Tevens is rekening gehouden met de geplande uitvoering van de in de beschouwing genomen initiatieven. Uit deze analyse is gebleken dat, hoewel tijdelijk negatieve effecten mogelijk optreden, significant negatieve effecten zijn uit te sluiten. De voorschriften die Europese lidstaten aan de vergunningen voor offshore windturbineparken verbinden, met daarin maatregelen om effecten te verminderen, dragen hieraan bij.</p> <p>Daarnaast neemt Rijkswaterstaat deel aan verschillende internationale samenwerkingsverbanden (OSPAR, ICES) waarin onderzoek en advies ten behoeve van internationale beleidontwikkeling en regulering wordt opgezet o.m. ten aanzien van mogelijke effecten van menselijke ingrepen. In deze samenwerkingsverbanden wordt ook ingegaan op cumulatieve effecten van windturbineparken.</p>
0009-6	<p>De Waddenvereniging vindt het belangrijk dat de heiperiode zo kort mogelijk wordt gehouden. Zij verzoeken de besluiten zo in te richten dat verkorting van de aanlegperiode mogelijk wordt gemaakt. Tegelijkertijd moeten echter de besluiten geen ruimte laten voor verlenging van de fasen in de aanleg. Daarnaast verzoekt de Waddenvereniging om de concept-besluitvorming hieromtrent ter visie te leggen.</p>	<p>Het bevoegd gezag heeft met initiatiefnemer hierover overleg gehad, mede naar aanleiding van de zienswijze van de Waddenvereniging die ook op dit punt betrekking heeft. Als gevolg van dit overleg heeft initiatiefnemer besloten om de ecologische onderbouwing op te nemen als aanvulling van de pb. In paragraaf 5.1.1.3 heeft het bevoegd gezag uiteengezet dat een compacter heiscenario toelaatbaar is.</p>
0009-7	<p>De Waddenvereniging stelt dat medegebruik niet mogelijk wordt gemaakt in de vergunning. Zij verzoeken in de vergunning in ieder geval op te nemen dat de windturbineparken geschikt moeten worden gemaakt als broedgebied voor kwetsbare zeevogels zoals de alk. Daarnaast verzoeken zij om het oppervlak van beide windparken aan te wijzen als een multifunctioneel zeereservaat. Er moet een plan opgesteld worden waaruit blijkt hoe aan dit verzoek gehoor wordt gegeven.</p>	<p>Volgens vigerende wet- en regelgeving zijn offshore windturbineparken gesloten voor ander gebruik, waaronder doorvaart. De basis hiervoor is gelegen in artikel 6.10 van de Waterwet jo. artikel 8 van de Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer Rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone (hierna: de Beleidsregels). Bij besluit van 11 december 2009 (Stc. 2009/19704) zijn deze Beleidsregels van toepassing verklaard op de Waterwet. Dit verbod is opgenomen vanwege het risico op aanvaringen en schade aan kabels.</p> <p>Een van de uitgangspunten van het Noordzeebeleid is meervoudig ruimtegebruik (IBN 2015). Vanuit dit streven heeft RWS Zee en Delta een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van meervoudig ruimtegebruik in offshore windturbineparken. Hieruit is gebleken dat openstelling op basis van afspraken tussen windturbineparkexploitant, Rijkswaterstaat en degene die een activiteit zou willen ondernemen, de beste manier is om medegebruik mogelijk te maken. In 2014 zal verder onderzocht worden of en hoe dit in de praktijk geregeld kan worden.</p> <p>Het bevoegd gezag is geen onderzoek bekend waaruit blijkt dat kwetsbare zeevogels zoals de alk windturbines als broedlocatie gebruiken, noch dat windturbines hiervoor speciaal ingericht zouden kunnen worden. Om die reden verbindt het bevoegd gezag geen daartoe strekkende voorschriften aan de vergunningen.</p>

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0009-8	Formulering in Nb-wet; er is geen zekerheid dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast en er is niet gekeken naar verbetering van het ecologisch functioneren van de N2000-gebieden.	Het uitgevoerde PB geeft voldoende zekerheid dat er geen sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken dat de door u genoemde ontwikkelingen zullen plaatsvinden. Voorts moet het ontwikkelen van een gebiedsgerichte aanpak en het (waar aan de orde) verbeteren van het ecologisch functioneren van het betrokken Natura 2000-gebied vooraleerst zijn beslag zal krijgen in het voor het Natura 2000-gebied vast te stellen beheerplan. De beoordeling op grond van de Nb-wet 1998 in relatie tot een concrete vergunningaanvraag welke gericht is op de uitvoering van een specifiek project door een marktpartij is daartoe niet het geëigende kader.
0009-9	Indiener vraagt zich af of het mogelijk is de ontwikkelagenda Lauwersoog en de majeure verbetering van de infrastructuur van Noordoost Fryslân op te lijnen met een toekomstbestendig elektriciteitsnetwerk.	Gezien de goede aansluiting op het nationale 380 kV-net via station Oudeschip ligt op dit moment voor Gemini een aansluiting in de Eemshaven voor de hand. In Fryslân is het aansluiten van de windmolenparken Gemini gezien hun omvang op dit moment niet mogelijk.
0009-10	Indiener spreekt vertrouwen uit dat het streven er is om natuurschade tot een minimum te beperken. Toezicht en kunnen ingrijpen tijdens de werkzaamheden is volgens hen cruciaal.	De op het project toezicht houdende ambtenaren vanuit de ministeries van EZ en I&M hebben de bevoegdheid om, waar aan de orde en noodzakelijk, bij afwijkingen en calamiteiten te kunnen ingrijpen. Aan de besluiten op grond van de Nb-wet en Ff-wet zijn voorschriften verbonden die de natuurwaarden voldoende beschermen. Op de naleving van deze voorschriften zal toezicht worden gehouden door bevoegde en op dit terrein deskundige toezichhouders.
0009-11	Indiener vraagt aandacht voor mosselbanken en de doorwerking van het Handkokkelakkoord. Typhoon wordt uitgenodigd om de waddenvereniging bij de uitvoering te betrekken.	Typhoon zal hierover in contact treden met de Waddenvereniging.
0009-12	Indiener spreekt de wens uit om het werkponton na het werk te kunnen benutten voor beheersaccommodatie Rottumeroog.	Als de beheerder dit ponton op Rottumeroog wil 'parkeren' dan is een vergunning nodig. In dat kader kan worden beoordeeld of door inspreker behaalde suggestie haalbaar is.
0009-13	De Waddenvereniging vraagt zich af waarom er voor het kabeldeel door het Doekegat geen Duitse vergunning in de procedure is meegenomen.	De kabel komt niet in het Doekegat te liggen. De kabel kruist het Doekegatkanaal. Dit is een ander gebied dan het Doekegat. Het deel van het Doekegatkanaal waar de kabel ligt is Nederlands gebied. Voor de kruising van het Doekegatkanaal is dus alleen een Nederlandse vergunning nodig.
0009-14	De Waddenvereniging heeft bezwaar tegen het uitsluiten van diepere geulen en scheepvaartroutes als tracé-varianten.	Het is beleid van Rijkswaterstaat om geen kabels in de lengterichting van een vaarweg toe te staan omdat dat leidt tot verhoogde nautische risico's. Dit vloeit voort uit de Beleidsnota Noordzee van 22 december 2009. Hierin staat dat 'vaarwegen door kabels en leidingen zo kort mogelijk en loodrecht doorkruist moeten worden'. Het vergunnen van kabels in de lengterichting van scheepvaartroutes is in strijd met dit beleid. Vanwege dit beleid heeft Rijkswaterstaat de initiatiefnemer niet gevraagd om vaarwegen en diepere geulen in het MER als alternatief te onderzoeken. Ten overvloede merkt het bevoegd gezag op dat, in het kader van het verlenen van de watervergunning, getoetst wordt of het aangevraagde tracé kan worden toegestaan. Hier vindt geen alternatievenafweging plaats. Voor meer uitleg over het proces van de vergunningverlening wordt verwezen naar de behandeling van zienswijze 0009-5. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de watervergunning.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0009-15	De Waddenvereniging is van mening dat toezicht tijdens het werk cruciaal is. Daarbij is de Waddenvereniging van mening dat de toezichthouders in de positie zijn en het respect verdienen om het werk stil te leggen als de dynamiek van de Waddenzee daar om vraagt.	Uit nader overleg met indiener is gebleken dat indiener deze zienswijze heeft ingediend op de Nb-wetvergunning. In de beantwoording van de zienswijzen bij de natuurbeschermingsvergunning komt dit aan bod.
0009-16	De Waddenvereniging is van mening dat de discussie tussen de Nederlandse en Duitse autoriteiten over het zogenaamde betwiste gebied heeft geleid tot een ecologisch minder gunstig kabeltracé.	Het bevoegd gezag is verplicht om een beslissing te nemen op het in de aanvraag beschreven kabeltracé. Hierbij toetst het bevoegd gezag aan vigerende wet- en regelgeving. Daarbij geldt niet per definitie dat de ecologisch meest gunstige situatie wordt voorgeschreven. Als het aangevraagde kabeltracé, inclusief de gevolgen voor de omgeving, past binnen bestaand beleid, wordt hiervoor vergunning verleend. Voorzover door het verbinden van voorschriften aan de vergunning de nadelige gevolgen die de activiteit voor het milieu kan veroorzaken, niet kunnen worden voorkomen, worden aan de vergunning de voorschriften verbonden, die de grootst mogelijke bescherming bieden tegen die gevolgen, tenzij dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd. Uit de MER en pb blijkt dat (de aanleg van) het aangevraagde tracé geen significant negatieve effecten heeft op de beschermde Natura 2000-gebieden, mede gelet op de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Alternatieve kabeltracés kunnen wellicht ook vanuit ecologisch oogpunt aanvaardbaar zijn, maar het is aan de initiatiefnemer om een voorkeurstracé te bepalen. Hierbij kunnen ook andere motieven dan ecologische motieven een rol spelen. Overigens is het zo dat het door initiatiefnemer aangevraagde Ballonplaatracé geen nadeliger effecten heeft op de natuur dan het reeds in 2009 vergunde kabeltracé en het tevens in het MER onderzochte geoptimaliseerde tracé.

nr. vraag	zienswijze	antwoord
0010-1	<p>ontbreekt over de effecten van de aanleg van windturbineparken en de bijbehorende kabels op het ruimtegebruik voor beroepsvisserij. Er wordt niet ingegaan op de ruimtebeperking die het gevolg is van het plaatsen van windparken, waardoor het opvissen van de vis ernstig beperkt wordt. Door deze ruimtebeperking wordt de beroepsvisserij verstoord. Deze verstoring moet niet gekwalificeerd worden als licht negatief, maar als een zeer schadelijke verstoring voor vissers en visserij.</p>	<p>De MER gaat in op de gevolgen van de windturbineparken op het ruimtegebruik voor de beroepsvisserij. Op pagina A73 (paragraaf 5.1.3.4) staat dat de effecten van het ruimtegebruik van de windturbineparken neutraal zijn. De reden hiervoor is dat de effecten van het heien op de vissen en vislarven niet doorwerken op populatieniveau. Hierdoor is het uitgesloten dat de beroepsvisserij een negatief effect in vangst ondervindt van het heien van de windparken. Er is weliswaar een beperking van ruimte maar die heeft geen invloed op de visstand en visvangst.</p> <p>Daarbij merkt het bevoegd gezag op dat deze wijzigingsvergunning geen invloed heeft op de ruimteclaim. De ruimte was immers al vergund bij besluiten van 4 december 2009 (ref. WSV/2009-1138 en WSV/2009-1139).</p> <p>Op pagina A75 (paragraaf 5.1.4) staat dat de effecten van het kabeltracé licht negatief zijn. Er ontstaat weliswaar enige hinder maar de beroepsvisserij kan over het algemeen de werkzaamheden voor het aanleggen van het kabeltracé ontwijken. Derhalve is van een zeer schadelijke verstoring geen sprake.</p> <p>De werkzaamheden vorderen vermoedelijk ongeveer 1 kilometer per dag, waardoor de eventuele hinder per locatie van korte duur zal zijn. Daarnaast zal vertroebeling geen effect op de visstand hebben, gezien de grote natuurlijke dynamiek van het watersysteem.</p> <p>Indien zienswijzenindieners ten gevolge van de wijzigingsvergunning schade lijden kan bij de minister van Infrastructuur en Milieu een verzoek tot schadevergoeding worden ingediend. Verwezen wordt naar artikel 7.14, eerste lid, Wtw. Ter invulling van het gestelde in artikel 7.14, derde lid, Wtw, is ter zake de Regeling Nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 van toepassing, met uitzondering van artikel 2 eerste lid van die regeling.</p>
0010-2	<p>Indieners merken op dat zij de voorkeur geven aan de bundeling van kabels en leidingen in bestaande corridors.</p>	<p>Het bevoegd gezag is verplicht om een beslissing te nemen op het in de aanvraag beschreven kabeltracé. Uit de beoordeling van de effecten blijkt dat dit kabeltracé aanvaardbaar is.</p>

